

Лекція 20. Тема: Україна в роки Другої світової війни.

- 1.Окупація України військами Німеччини та її союзниками.
- 2.Новий порядок. Колабораціонізм. Самоврядування під німецькою окупацією.
- 3.Остарбайтери. Військовополонені. Концтабори. Масове знищення мирного населення. Голокост. Трагедія Бабиного Яру.
- 4.Праведники народів світу в Україні. Олена Вітер.

Література: П-1: §5; П-2: §3

1.Захопивши Україну, окупанти перш за все знищили її цілісність. Вони поділили Україну на чотири частини, підпорядкувавши їх різним державним і різним адміністративним органам.

Розчленування території України

- 1 До Румунії відійшли Чернівецька і Ізмаїльська області та губернаторство Трансністрія (Одещина, південні райони Вінницької, частина Миколаївської області)
- 2 Західноукраїнські землі під назвою Дистрикт «Галичина» включені до польського генерал-губернаторства
- 3 Чернігівщину, Сумщину, Харківщину і Донбас підпорядковано військовому командуванню
- 4 Центральні райони входили до складу рейхскомісаріату «Україна» з центром у м. Рівне

2. Згарбниками встановлено жорстокий окупаційний режим – **«Новий порядок»**, який здійснювався відповідно до **плану «ОСТ»** (секретний план окупаційної політики уряду Третього Рейху з проведення етнічних чисток та німецької колонізації на території Східної Європи).

Цим планом передбачалася:

- германізація та колонізація території Східної Європи
- фізичне знищення частини слов'янського населення
- перетворення найвитривалішої частини слов'янства на рабів
- масовий терор проти євреїв та циган
- масова депортація населення до Сибіру

Нацистський «Новий порядок»

- 1 Здійснювався: німецькою адміністрацією (рейхскомісар, комісари, коменданти); місцевою адміністрацією (у містах – бургомістри, у селах – старости); каральними органами (гестапо, загони СС та СД, жандармерія)
- 2 Запровадження комендантської години.
- 3 Налагоджування роботи промислових об'єктів. Загальна трудова повинність. 12 – 14-годинний робочий день.
- 4 Збереження колгоспної системи. Встановлення 12 різновидів повинностей.
- 5 Вивезення до Німеччини обладнання, сировини, продовольства, культурних цінностей.
- 6 Примусове вивезення робочої сили до Німеччини та інші країни Європи
- 7 Дискримінація; масовий терор та розстріли.

Колабораціонізм – співпраці населення окупованих територій з ворогом в його інтересах на шкоду самій державі.

3. Відповідно до "теорії расової винятковості німецької нації" українці підлягали масовому знищенню. Справжній геноцид здійснювався проти єврейського народу.

Голокост — *переслідування і масове знищення євреїв і циган у Німеччині під час Другої світової війни*

Україна вкрилася концтаборами, тюрмами, гетто. В Україні існувало 180 концтаборів і 50 гетто.

Практично в кожному українському місті був свій "Бабин Яр": за роки окупації в Бабиному Яру в Києві загинуло понад 220 тис., в Дробильному Яру в Харкові - понад 60 тис., в Янівському концтаборі у Львові - понад 160 тис чоловік. Переважно це були українські громадяни єврейської національності. А всього в Україні в період окупації було вбито 3,9 млн. мирного населення і 1,3 млн. військовополонених.

Гітлерівці грабували матеріальні і людські ресурси України. До Німеччини вивозилися продовольство, обладнання, сировина, коштовності, чорноземи, а також робоча сила. З України на примусові роботи до Німеччини було вивезено 2,4 млн. чоловік (**остарбайтери**).

Щоб забезпечити більш "ефективну" експлуатацію українського села, німці зберегли колгоспи.

Обмежувалися постачання міст продовольством, медичне обслуговування, освіта. Українці перетворювалися на людей "третього сорту".

Таким чином, окупаційний режим відзначався винятковою жорстокістю. Але він виявився неефективним, бо не забезпечив покори українського народу. Навпаки, нацистський "новий порядок" викликав масовий рух Опору в Україні.

4.Праведники народів світу - цей термін (почесне звання) використовується державою Ізраїль для відзначення не євреїв, які ризикували життям під час Голокосту, щоб врятувати життя євреям від знищення нацистами.

За добу нацизму було знищено близько 6 млн. євреїв. Понад 1,4 млн. загиблих припадає на Україну. Рятування євреїв відбувалося різними методами: 1) переховування від нацистів; 2) надання фальшивих документів; 3) організація втечі з гетто або таборів; 4) переправлення євреїв до партизанських загонів.

За попередніми даними, на теренах України представниками різних національностей було врятовано понад 17 тис. євреїв.

Одна з тих, хто удостоєний цього почесного звання – **Олена Вітер**.

Олена Вітер була настоятелькою греко-католицького монастиря та членом ОУН. У 1941 р. була заарештована НКВС і засуджена до смертної кари. Вона одна з небагатьох, хто пережив масові розстріли в'знів у тюрмі у м. Львові.

В роки німецької окупації у львівському сиротинці, що знаходився під її опікою. ігуменя переховувала від нацистів єврейських дітей. Ігуменя і монахи не лише доглядали за дітьми, годували їх та одягали, а і навчали їх християнським молитвам і звичаям.

У жовтні 1943 р. О. Вітер була заарештована радянськими «органами».

У 1955 р. вийшла на волю. Проживала на Тернопільщині. У 1976 р. їй присвоїли звання **«Праведник народів світу»**.